

Мірошніченко Любов Василівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин та соціально-гуманітарних
дисциплін Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ;

Сафронова Марія Олександрівна,
здобувачка вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кафедри психології та педагогіки
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти

ПРАВОВА РІВНІСТЬ ЧОЛОВІКА ТА ЖІНКИ В СУЧАСНІЙ ДЕРЖАВІ

У роботі проаналізовано актуальність статусу гендерної рівності як складової правової держави в Україні, з'ясовано проблемні питання щодо його вивчення та використання, окреслено важливі аспекти, на яких формується національна ідентичність, суспільство, державні інституції.

Ключові слова: стать, гендер, принцип рівності, гендерні відмінності.

На кожному континенті існує поняття гендерної рівності. Актуальна проблема щодо гендерної нерівності є і в Україні. Гуманізація сучасного українського суспільства вбачає орієнтацію нашої держави на встановлення єдиних загальнолюдських принципів і стандартів, на їх природні засади, що є важливими для всього світу. Одним з найважливіших загальнолюдських принципів рівності – є визнання рівності між людьми незалежно від будь-яких особливостей, наприклад статі. Конституційне закріплення рівності статей є характерним нарівні з такими особливостями, як національна і расова незалежність, мова, віросповідання, соціальне походження, політичні переконання та інше.

У наш час право сприймається як сукупність прав людини. Права людини як суспільна цінність пройшли від надання привілеїв окремим станам до визнання прав і свобод кожного громадянина у світі. Право спрямовується на людину як на найвищу цінність за своїм змістом і концепцією. Людина – особистість, тобто індивідуальність визначає кожену людину як щось особливе, з відмінностями від всіх інших. Природні, тілесні, соціальні, психічні властивості як успадковані, так і набуті визначають особистість. Стать є найскладнішою та багатозначною категорією – у широкому розумінні біологічні характеристики, а у вузькому – це спектр відмінностей анатомічних, фізіологічних, поведінкових та психічних. Терміни «стать» та «гендер» не є тотожними поняттями, але суміжними. Майкл С. Кімел висловлюється в

цьому питанні таким чином: «Стать стосується біологічного апарату, чоловічої й жіночої особин, тобто нашої хромосомної, хімічної та анатомічної будови. Гендер пов'язаний зі змістом, що його ми вкладаємо у відповідні відмінності в рамках культури. Стать – це самець і самиця; гендер – це маскуліність і фемініність: чоловічість і жіночість – те, що означає бути чоловіком чи жінкою. Біологічна стать має дуже незначну варіативність, тоді як гендер варіюється надзвичайно» [4, с. 3–4]. Тобто, гендер означає соціальні та культурні норми в залежності від біологічної статі. Соціокультурні норми визначають поведінку, психологічні якості, діяльності та професії чоловіків та жінок. Гендер будується суспільством як соціальні моделі поведінки жіночності та мужності, які, в свою чергу, визначають стан та роль в інститутах сім'ї, політичній структурі, культурі та ін. Це соціокультурний процес стратифікації в суспільстві, який визначає соціальні можливості в професійній діяльності, освіті та сімейні ролі. У сучасних соціальних та гуманітарних дослідженнях гендер не має єдиного універсального визначення як вкрай складний феномен.

Отже, констатуємо, що права людини формуються як певний правовий ідеал, основна задача якого є загальні принципи права. Одним із постулатів права є багатоспекторний принцип рівності, за допомогою якого відображається розвиток демократії у суспільстві. Головною складовою загального принципу рівності є незалежність від статі. Стать є природною незмінною, що виражає сукупність біологічних властивостей, за якими людина визначається як жінка або чоловік. Рівність статей не означає їх ідентичності або ігнорування фізичних можливостей, психічних та психологічних особливостей. Відмінності не повинні негативно відбиватися на умовах життя чоловіків і жінок, спричиняти дискримінацію. Права людини – чоловіка і жінки, як і рівність між ними, потребують постійного захисту і зміцнення. Аналіз категорії «гендер» у напрямку соціального формування над біологічною статтю, що формується під впливом соціокультурних чинників та традиційних поглядів, у висновок – гендерна рівність це складова загального принципу рівності, яка охоплює: рівність можливостей, забезпечення рівних умов для реалізації можливостей, рівність прав, визначає однаковий правовий статус особи в суспільстві, стверджує основні права осіб. Сьогодні гендерна рівність є фундаментальною цінністю на рівні зі толерантністю та свободою.

Література:

1. Івченко Ю.В. Філософсько-правовий аналіз гендерної політики в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.12 / Ю.В. Івченко; Київський національний університет внутрішніх справ. К., 2009. 19 с.
2. Правові засади формування та розвитку гендерного середовища в Україні: монографія / кол. авторів; за заг. ред. Н.М. Оніщенко, Н.М. Пархоменко. К.: Юридична думка, 2010. 352 с.